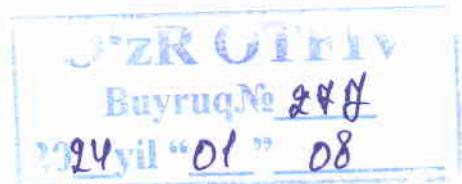

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**70840304 - Hayvonlar fiziologiyasi va biokimyosi
magistratura ta'lif yo'nalishining**

MALAKA TALABI

Toshkent 2024

ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti.

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining
2024-yil “01” 08 dagi 988-sonli buyrug‘i bilan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi.

Mazkur malaka talablari “Oliy ta’limning davlat ta’lim standarti. Asosiy qoidalar”, “Oliy ta’limning davlat ta’lim standarti. Oliy ta’lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy va tarmoq malaka doiralari (ramkasi), kasbiy standartlari va kadrlar buyurtmachilari takliflariga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me’yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	Umumiy tavsifi.....	4
1.1.	Qo'llanish sohasi	4
1.1.1.	Malaka talabining qo'llanishi	4
1.1.2.	Malaka talabining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2.	Kasbiy faoliyatlarining tavsifi.....	4
1.2.1.	Kasbiy faoliyatining sohalari.....	4
1.2.2.	Kasbiy faoliyatlarning obyektlari.....	4
1.2.3.	Kasbiy faoliyatlarning turlari.....	5
1.2.4.	Kasbiy vazifalari.....	5
2.	Kasbiy kompetensiyalarga qo'yiladigan talablar	7
3.	Amaliyotlarga qo'yiladigan talablar.....	8
4.	Fanlar katalogining tuzilishi.....	9
	Bibliografik ma'lumotlar	10
	Kelishuv varag'i	11

1. Umumiy tavsifi

70840304 - Hayvonlar fiziologiyasi va biokimyosi magistratura mutaxasisligi bo'yicha magistrlar tayyorlash kunduzgi ta'lim shaklida amalga oshiriladi. Kunduzgi ta'limda magistratura dasturining me'yoriy muddati 2 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi.

1.1.1. Malaka talabining qo'llanilishi

Malaka talabi 70840304-Hayvonlar fiziologiyasi va biokimyosi magistratura mutaxasisligi bo'yicha magistrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim muassasalari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talabining asosiy foydalanuvchilar:

mazkur magistratura mutaxasisligi bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim muassasalarining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv-uslubiy boshqarma (bo'limi) boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o'qituvchilar;

magistratura mutaxasisligining o'quv rejasi va o'quv dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim muassasasining talabalari;

magistratura bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestasiya komissiyalar;

ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatlari davlat organlari;

oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

oliy ta'lim tizimini akkreditasiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatlari davlat organlari;

kadrlar buyurtmachilarini va ish beruvchi tashkilotlar hamda korxonalar;

Oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirayotgan bakalavriat bitiruvchilarini va boshqa manfaatdor shaxslar;

1.2. Kasbiy faoliyatlarining tavsifi.

1.2.1. Kasbiy faoliyatlarining sohalari 70840304-Hayvonlar fiziologiyasi va biokimyosi magistratura ta'lim mutaxasisligi magistrleri sog'lom hayvonlar organizmning fiziologik va biokimyoviy ko'rsatkichlarini zamonaviy usullar orqali aniqlash va ularni viloyat, tuman veterinariya laboratoriylariga joriy etish hamda hayvonlarga tashxis qo'yish va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash markazlari va barcha veterinariya tarmoqlari uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

1.2.2. Kasbiy faoliyatlarning obyektlari:

veterinariya tizimidagi jarayonlar, O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi huzuridagi Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasi, Ichki ishlar, Mudofaa vazirligi, Bojxona qo'mitasi idoralari, Davlat xavfsizlik xizmati, Milliy gvardiya, Favqulotda vaziyatlar vazirligi idoralari, chegara va transportdagi davlat veterinariya nazorat boshqarmasi, veterinariya dori vositalari va ozuqabop qo'shimchalarini sifati va muomilasi nazorati bo'yicha davlat ilmiy markazi, kinologiya markazlari, viloyat veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish boshqarmalari, shahar va tumanlarning veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish bo'limlari, respublika, viloyat, tuman va shaharlarning hayvonlar kasalliklari tashxisi va oziq-ovqat mahsulotlari

xavfsizligi davlat markazlari hamda xususiy va nodavlat veterinariya tashkilotlari shuningdek Ilmiy-tadqiqot muassasalari:

1.2.3. Kasbiy faoliyatlarning turlari:

- *ilmiy-tadqiqot;*
- *pedagogik;*
- *tashkiliy-boshqaruv;*
- *ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish;*
- *axborot-tahliliy faoliyat;*
- *tadbirkorlik;*

1.2.4. Kasbiy vazifalari

70840304 - Hayvonlar fiziologiyasi va biokimyosi magistratura mutaxasisligi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 7-malaka darajasi hamda magistr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq, magistratura bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Ilmiy-tadqiqot faoliyatda:

ilmiy faoliyatni tashkil qilish;

ilmiy, amaliy tadqiqotlarni o'tkazish, tajriba natijalarini tahlil qilish va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish, ilmiy yangiliklarni amaliyotga tavsiya etish; ilmiy maqolalar, tezislar va risolalar tayyorlashda ishtirok etish, o'tkazilayotgan tadqiqotlar mavzusi bo'yicha ilmiy sharhlarni va bibliografiyalarni tuzish;

ilmiy adabiyotlar va internet tarmog'ida eng yangi ilmiy, konstruktorlik, texnologik va ekspluatatsion yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo'naltirgan holda qidirish va topish;

ilmiy seminar va konferensiyalarni tashkil etish, o'tkazish hamda faol ishtirok etish;

mos mutaxassislik mavzusi bo'yicha ilmiy loyihalarni ishlab chiqish, yechilayotgan ilmiy muammolar va topshiriqlarning konseptual va nazariy modellarini ishlab chiqish;

ilmiy mahorati hamda malakasini muntazam oshirib borish.

Pedagogik faoliyatda:

oliy ta'lim, qayta tayyorlash va malaka oshirish, professional ta'lim muassasalarida mutaxassisligi bo'yicha pedagogik va o'quv-uslubiy faoliyat yuritish;

ma'ruzalar, uslubiy qo'llanmalar va o'quv adabiyotlarini tayyorlash hamda tahrir qilishda ishtrok etish;

o'quv jarayonini tashkil qilish, zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalardan, o'qitishning texnik vositalaridan foydalaniib o'quv mashg'ulotlarini o'tkazish;

elektron (e-learning), mobil (m-learning), masofaviy axborot texnologiya va o'quv-metodik majmualarni mukammal o'zlashtirish;

pedagogik mahorati hamda malakasini muntazam oshirib borish.

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatda:

ishlab chiqarishni tashkil etish va boshqarish;

tashkilot va korxonalar faoliyatini strategik rivojlantirishda zamonaviy bilimlarni qo'llash orqali boshqarish;

tashkilot, korxona va ularning alohida bo'linmalarini tashkiliy tuzilmasini optimallashtirish, xodimlarning professional tayyorgarlik darajasini oshirib borishni

tashkil qilish va boshqarish, mehnat salohiyatidan samarali foydalanishni rejalashtirish, mehnatni rag'batlantirish tizimini yo'lga qo'yish;

ishlab chiqaruvchi bo'g'in ishini tashkil qilish va uni boshqarish;

bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirilgan ishlarning natijalarini baholash;

kasnga oid muammolar yechimlarini amaliyatga tadbiq etish, ishlab chiqarish jarayonida sifatni boshqarish;

korxonalar tashkiliy-boshqaruv faoliyatida qabul qilinadigan qarorlarni ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlik mezonlari asosida ishlab chiqishda hamda qarorlarni muqobil variantini tanlab olishni asoslashda ishtirot etish;

zamonaviy axborot texnologiyalardan boshqaruvda foydalanish;

ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari hamda mexanizmlarini ishlab chiqish;

Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish faoliyatida:

veterinariya korxonalari faoliyatini rejalashtirishda ishtirot etish;

klaster, xo'jaliklar, parrandachilik fermalarida veterinariya faoliyatini rejalashtirishda ishtirot etish;

hayvonlar organizmida fiziologik va biokimoviy tekshiruvlarni ilmiy asosda tashkil etish va biokimoviy tekshiruvlarda ishlatiladigan asbob-uskunalar, reaktivlar hamda ulardan samarali foydalanish;

kasalliklarni zamonaviy usullardan foydalangan holda tashxislash va davolash;

hayvonlar va parrandalar kasalliklariga tashxis qo'yish va davolash bilan bog'liq veterinariya xujjatlarini yuritish;

hayvonlar va parrandalarning kasalliklariga tashxis qo'yish, qiyosiy tashxis qo'yish va davolashda ishlatiladigan asbob uskunalar, reaktivlar, davolash vositalari va preparatlarni saqlash va ulardan samarali foydalanish;

hayvonlar va parrandalarning kasalliklarini oldini olish bo'yicha choratadbirlarni amalga oshirish;

veterinariya xizmatini ko'rsatish uchun yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va ilg'or, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash;

veterinariyada qo'llaniladigan yangi dori vositalari va usullarini ishlab chiqish;

veterinariya korxonalarining biznes loyihasini ishlab chiqish va tahlil qilish;

veterinariya korxonalarining eksport va import faoliyatini tahlil etish;

tabiiy resurslarni muhofaza qilish va hayot faoliyati xavfsizligi qoidalarini ta'minlash;

ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari va mexanizmlarini ishlab chiqish;

ishlab chiqarish jarayonlari va resurslaridan foydalanishni rejalashtirish, favqulodda sodir bo'lishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarni tahlil qilish;

ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish korxonalariga investitsiyalarni jalg qilish mexanizmlarini qo'llash, investitsion loyihalarni ishlab chiqish va boshqarish.

Axborot-tahliliy faoliyatda:

loyihalar samaradorligini baholash;

axborot-tahlil faoliyati natijalari bo'yicha hisobot tayyorlash;

boshqaruv qarorlarining samaradorligini baholash.

Tadbirkorlik faoliyatda:

yangi biznes-loyihalarni shakllantirish va amalga oshirish;

biznesni tashkil etish, biznes-rejalarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

2. Kasbiy kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar:

davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy-iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;

og‘zaki va yozma shaklda davlat tili qoida va me’yorlariga amal qilgan holda fikr, mulohaza, g‘oya, taklif, ta’rif va xulosalami mantiqiy, to‘g‘ri, asosli va aniq bayon etish hamda ifodalay olish;

o‘qitishning ilg‘or, zamonaviy texnologiyasini bilish va undan kasb faoliyatida zamonaviy ilmiy asosda foydalana olish;

pedagogik faoliyatda axborot va pedagogik texnologiyalardan foydalanishni hamda veterinariyaga oid fanlarni o‘qitishning mazmuni, shakl, metod va vositalarini bilish;

olingen kasbiy tajribani tanqidiy ko‘rib chiqish, o‘z-o‘zini rivojlantirish, malaka oshirish va o‘z kasbiy faoliyatining turi hamda xarakterini o‘zgartirishga qodir bo‘lishi;

yangi bilimlarni mustaqil egallashi, o‘z ustida ishlashi va mehnati faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;

raqamlashtirish jarayonida me’yoriy hujjatlardan foydalana olish, sohani raqamlashtirish sharoitida ma’lumotlarni qayta ishlashning asosiy usullari va vositalarini o‘zlashtirish, intellektual boshqaruv tizimlarida ishlash ko‘nikmalariga ega bo‘lish;

bulutli texnologiyalardan foydalana olish, buyumlar internet texnologiyasining mohiyati va ahamiyatini tushunish, telemeditsina, telekonferensiya va videoaloqa bilan ishlash ko‘nikmalariga ega bo‘lish, raqamlashtirish sharoitida axborot xavfsizligining asosiy talablariga rioya qilish;

ilmiy-tadqiqot metodologiyasi va ilmiy-amaliy tadqiqotlar olib borish, tajriba natijalarini qayta ishlash va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish;

veterinariya sohasiga oid ilmiy muammolarni mustaqil tahlil qila olish, ilmiy maqolalar tayyorlash va tahrir qilish, ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkillashtirishda ishtirok etish;

ilmiy loyihalarni ishlab chiqish, ilmiy tadqiqot ishlari natijalarini rasmiylashtirish va joriy qilish, tadqiqot olib borish ko‘nikmalariga ega bo‘lish;

o‘zlashtirilgan bilimlarni ijodiy tanqidiy ko‘rib chiqish va tahlil qilish, ulardan ilmiy faoliyatida foydalana olish;

ta’lim sifati va samaradorligini oshirishga innovatsion yondashishni bilish;

ilmiy faoliyat natijalari bo‘yicha davlat va xorijda e’lon qilingan loyihalarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlash ko‘nikmalariga ega bo‘lish;

davlat, nodavlat va notijorat tashkilotlari tomonidan e’lon qilingan loyihalarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlash malakalariga ega bo‘lish;

ishlab chiqarishni tashkil etish va boshqarish ko‘nikmalariga ega bo‘lish;

boshqaruv qarorlarini qabul qilish;

o‘z faoliyatida me’yoriy-huquqiy hujjatlardan foydalana olishi, o‘zining kasbiy faoliyatida asosli mustaqil qarorlar qabul qila bilish;

chorvachilik tarmoqlarida veterinariya ishini tashkil etish, boshqarish jarayonlarini rejalashtirish va uni boshqarish;

hayvonlar va parrandalar kasalliklari va ular oqibatida kelib chiqadigan iqtisodiy zararlarni oldindan aniqlash, tahlil qilish va ularni bartaraf etish chora-tadbirlarini amalga oshirish;

veterinariya sohasida qo‘llaniladigan birlamchi hujjatlar va yo‘riqnomalarni ishlab chiqish;

veterinariya sohasiga oid zamonaviy axborot texnologiyalari tizimini yaratish va ularning ekspluatatsiyasi bilan bog'liq bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari va mexanizmlarini ishlab chiqish;

atrof-muhitni muhofaza qilish va mehnat xavfsizligi talablariga mos kelishi borasida ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilishda ishtirok etish;

fikrlar har xil bo'lgan sharoitda boshqaruq qarorini qabul qilish;

birlamchi ishlab chiqarish ishini tashkil qilish va uni boshqarish;

bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirgan ishining natijalarini baholash;

hayvonlar va parrandalar fiziologiyasi va etologiyasining ilmiy asoslari organizmning o'zgarishlarini ularning turiga, jinsiga, zotiga, yashash sharoitiga, mahsuldorligiga va boshqa omillarga qarab, qanday o'zgarishini tushinish, chorvachilikda hayvonlar mahsuldorligini oshirish hamda iqtisodiy samaradorligini yuksaltirishning ilmiy va amaliy qonuniyatlarini yaratishni o'rgatish, sog'lom hayvonlar va parrandalar organizmida kechayotgan fiziologik jarayonlar va etologiyasini, ularning asosida yotuvchi qonuniyatlarini o'zlashtirib, fiziologik ko'rsatkichlarni keng doirada bilish, shuningdek ular etologiyasini tashqi muhit omillariga bog'liqligini ilmiy asoslash;

hayvonlar va parrandalar gemotologik ko'rsatkichlarining yoshi, zoti, jinsi, turiga, yil fasllariga hamda oziqlanishiga qarab o'zgarishini, shuningdek ularning mahsuldorlik ko'rsatkichlarini va organizmning umumiy funksional holatlarini ilmiy asoslashni bilishi;

hayvonlar qonining biokimyoviy ko'rsatkichlarini aniqlash orqali organizmining umumiy rezistentligini baholashni ilmiy asoslash va ularning turiga, jinsiga, zotiga, yashash sharoitiga, mahsuldorligiga va boshqa omillarga qarab, qanday o'zgarishini tushunish, chorvachilikda hayvonlar mahsuldorligini oshirish hamda iqtisodiy samaradorligini yuksaltirishning ilmiy va amaliy qonuniyatlarini o'rganish;

fermentlarning funksional faoliyati qonuniyatlarini bilishi bilan birga, molekulalar va makromolekulalarning o'zaro ta'siridan tortib, biologik spetsifiklikning hujayra va organizm darajasidagi murakkabroq (antigen-antitelo) tizimlari xususiyatlarini va mexanizmlarini bilishi, hayvonlar organizmi suyuqliklaridagi fermentlarning faolligini va ularning veterinariya amaliyotida qo'llanishini ilmiy asoslash, hujayralar ichida lokalizatsiyalangan yoki biologik sistemalardan ajratib olingan fermentlarni katalitik faolligidañ foydalanib, ferment va ferment tutuvchi hujayralarni har xil manbalardan ajrata olishi, tozalash usullarini bilishi, ferment-substrat ta'sirlashuvining asosiy qonuniyatlarini bilish, fermentlarni ishlab chiqarishda qo'llashning molekulyar asosini bilishi;

hayvonlar qonining fiziologik ko'rsatkichlarini aniqlash orqali organizmning umumiy rezistentligini baholashni ilmiy asoslash, har xil turga mansub bo'lgan hayvonlar va parrandalar organizmidagi va uning ayrim qismlari: sistemalari, organlari, to'qimalari, hujayralarida kechayotgan fiziologik jarayonlar va bu jarayonlarning hayvonlar hamda parrandalar turiga, jinsiga, zotiga, yashash sharoitiga shuningdek mahsuldorlik va boshqa omillarga qarab, qanday o'zgarishini tushinish

3. Amaliyotlarga qo‘yiladigan talablar.

Amaliyot ilmiy-pedagogik ish va ilmiy tajriba orttirish bo‘yicha tegishli amaliy ko‘nikmalar, kompetensiyalar va malakalarni shakllantirishga qaratiladi.

Ta’lim mutaxassisligi bo‘yicha quyidagi amaliyotlar o‘tkaziladi:

Ilmiy-pedagogik ish;

Ilmiy amaliyot (tajriba orttirish).

4. Fanlar katalogining tuzilishi:

T.r.	Fanning malakaviy kodi	O‘quv fanlari, bloklar va faoliyat turlari	Umumiy yuklamaning hajmi, soatlarda	Kredit miqdori	Semestr
1.00		MAJBURIY FANLAR	1020	34	
1.01	HPFEIA1108	Hayvonlar va parrandalar fiziologiyasi va etologiyasining ilmiy asoslari	240	8	2
1.02	HPG1108	Hayvonlar va parrandalar gemotologiyasi	240	8	3
1.03	EA1106	Enzimologiya asoslari	180	6	2
1.04	HPORFA 1206	Hayvonlar va parrandalar organizmi rezistentligining fiziologik asoslari	180	6	2
1.05	HPORBA 1306	Hayvonlar va parrandalar organizmi rezistentligining biokoimyoviy asoslari	180	6	3
2.00		TANLOV FANLARI	420	14	
		<i>Tanlov fanlar (3 ta fan)</i>	420	14	1,2,3
Kvalifikatsiyasi		Veterinar pedagog-tadqiqotchi			
		Jami:			
3.01		Ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini tayyorlash hamda himoya qilish	1080	36	1.2.3.4
3.02		Ilmiy-pedagogik ish	540	18	1.2.3.4
3.03		Ilmiy amaliyot (tajriba orttirish)	180	6	4
		Jami:	1800	60	
		HAMMASI	3600	120	

Bibliografik ma'lumotlar

UDK: 002:651.1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, modul, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat ob'ekti, kasbiy faoliyat sohasi, magistraturaning o'quv reja va fan dasturi (magistratura dasturi), profil, o'qib-o'rganish natijalari, o'quv sikli, fiziologiya, biokimyo, rezistentlik, lizotsim, fagotsitoz, barer, qon, etologiya, oqsil, albumin, globulin, properdin, immunoglobulinlar, fermentlar, yog', uglevod, vitamin, ilmiy boshqarish, axborot-kommunikatsiya tizimlar, zamonaviy tadqiqot metodlari, axborot va zamonaviy pedagogik texnologiyalar, modellar va modellash, fan ishchi dasturlari, ilmiy-tadqiqotlar, virtual elektron bilim manbalari.

